

2

Hinduismens historie og hellige bøger

I dette kapitel får man et overblik over hvordan hinduismen er blevet til, og hvordan den har udviklet sig fra oldtiden til i dag. Hvis man ikke har lyst til at begynde med mange historiske fakta, kan man springe det over og nøjes med den korte version i afsnit 1.2.

2.1 Den ariske indvandring

Hinduismen er blevet til som en integreret del af indisk kultur. Man har ikke sikker viden om hvordan, men man har en god teori:

Fra omkring 1500 f.Kr. overtog et folk som kaldte sig *ariere*, magten i Nordindien. De kom fra vest og bevægede sig efterhånden mod øst og syd, så de til sidst dominerede hele området (Se ill. 5). Der har sikkert været tale om en blanding af krigerisk erobring og fredelig indvandring. Før de kom, var der en højt udviklet civilisation omkring floden Indus, men den gik til grunde; man ved ikke rigtigt hvordan.

De mennesker der boede i Indien før arierne kom, kaldes *dravider*, og hinduismen er blevet til i et samspil mellem denne oprindelige befolkning og de indvandrende ariere – med arierne som de dominerende. Arierne var relativt lyse i huden, draviderne mørke. Man kan stadig se at folk fra de højere samfundsklasser i Nordindien typisk er lysere i huden end folk fra de lavere klasser, og at nordindere typisk er lysere i huden end sydindere.

Ariernes sprog var *sanskrit*. Hinduismens klassiske skrifter blev til på dette sprog – først som mundtlige overleveringer, senere som nedskrevne tekster. Sanskrit har derfor fået en særlig religiøs status. Det bruges i ritualerne over hele Indien, og det studeres af religiøse mennesker og af forskere, men der er ingen der taler det som dagligsprog. De forskellige sprog som tales i Nordindien i dag, er udviklet fra sanskrit; *hindi* er det vigtigste af dem. I Sydindien tales en række dravidiske sprog, hvoraf *tamil* er det vigtigste. Fordi Indien har været en britisk koloni, er *engelsk* også blevet et indisk sprog.

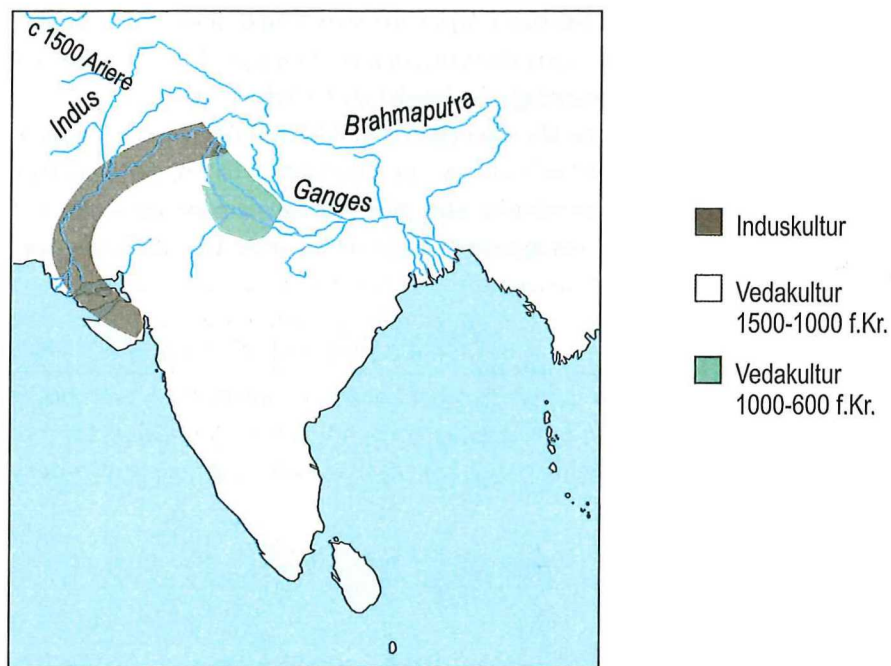

ILLUSTRATION 5. Kort over ariernes indvandring i Nordindien.

2.2 Vedatiden 1500-500 f.Kr.

De første tusinde år efter at arierne har fået etableret sig i Nordindien, kaldes vedatiden efter de hellige skrifter – Vedaerne – som blev til på denne tid. Nogle af hinduismens karakteristiske træk går tilbage til vedatiden. Vedatidens samfund var et landbrugssamfund med koen som det vigtigste husdyr. Den hinduistiske forestilling om at koen er et helligt dyr, stammer herfra. Samfundet var inddelt i klart definerede klasser eller "stænder", som kaldes *kaster*. Præsternes kaste var den højeste fordi de var eksperter i at udføre de religiøse ritualer på den korrekte måde. Det vigtigste i vedatidens religion var nemlig at ofre til guderne ved at kaste offergaver på en ild, samtidig med at man fremsagde de rigtige ord.

Vedaerne er de ældste skrifter. Veda betyder "viden", og det er ikke tilfældigt at det danske og det indiske ord ligner hinanden; sanskrit er jo et indoeuropæisk sprog. Vedaerne fokuserer mest på hvordan man ofrer til guderne; de indeholder både instrukser om hvad man skal gøre, og de ord man skal fremsige under offerhandlingen. I Vedaerne finder man også myter om de grundlæggende forhold i verden, for eksempel *Purushahymnen*, som siger at opdelingen i kaster går tilbage til en kosmisk offerhandling i urtiden (Tekst 29).

Fordi det var offerhandlingerne der sikrede at alt gik godt, var det utrolig vigtigt at alt blev gjort på den korrekte måde, og at teksterne blev gengivet helt

korrekt. Vedaerne bruges den dag i dag i forbindelse med hinduistiske ritualer og anses i princippet for at være de fornemste af de hellige skrifter – også selv om almindelige hinduer egentlig ikke kender dem særlig godt.

De næste skrifter der blev til – i perioden ca. 800-500 f.Kr. – var *Upanishaderne*. De rummer et anderledes livssyn end Vedaerne. Det nye i Upanishaderne er tanken om evige genfødsler, som er bestemt af de handlinger man har udført i sit liv. Det er også nyt at man interesserer sig mere for mennesket som individ end for samfundets trivsel. Ordet *upanishad* betyder "at sætte sig ned hos". Det henviser til at der er tale om en religiøs visdom som gives videre fra en religiøs lærer til hans elev; eleven sætter sig ned og lader sig belære af den vise lærer. Upanishaderne behandler de helt store spørgsmål om hvad der er afgørende i menneskelivet, og hvordan man opnår frelse. Almindelige hinduer læser ikke Upanishaderne, men de har kendskab til hovedtankerne i dem og har stor respekt for dem.

Både Vedaerne og Upanishaderne hører til *shruti*. Ordet betyder "det hørte" og skal forstås sådan at det er noget man har hørt guderne sige; det er åbenbarede skrifter.

Senere i vedatiden begynder man at skrive *Sutraer*. Det er korte tekster som giver instruktioner om ritualer og om sociale og religiøse pligter. De regnes ikke for åbenbarede, men for *smriti*. Det betyder "det huskede" og hentyder til at man opfatter dem som kloge menneskers tanker som gives videre fra generation til generation så de bliver husket. Der bliver ved med at blive produceret Sutraer, også efter vedatiden. I det hele taget kommer der en lang række nye skrifter til i de kommende århundreder (også flere Upanishader). Alle disse hører til *smriti*. I teorien har de ikke så høj status som Vedaerne og de ældste Upanishader, men i praksis er de tit vigtigere.

2.3 Den klassiske periode 500 f.Kr. - 500 e.Kr.

De tusinde år omkring vor tidsregnings begyndelse er "den klassiske hinduismes" tid. Fra starten af denne periode begynder hinduismens identitet som religion at blive tydeligere, samtidig med at nogle beslægtede religiøse bevægelser skiller sig ud som selvstændige religioner. Det drejer sig om buddhismen og jainismen, som begge grundlægges omkring 500 f.Kr.

En række vigtige hinduistiske tekster bliver skrevet i den klassiske periode. Det er store historier om det indiske folk, guderne, den rette måde at leve på osv. Man kan sige at hinduismen kommer "ned på jorden", og det bliver almindeligt at dyrke de personlige guder, først og fremmest Vishnu og Shiva. Blandt de vigtigste skrifter er de to store epos'er (fortællende digte): *Ramayana* og *Mahabharata*, og det belærende digt *Bhagavadgita*.

Efterhånden som hinduismen tog form som religion, blev der behov for at formulere dens krav og pligter på en mere systematisk måde end det var sket i de fortællende og mytiske tekster. Det sker i de tekster som kaldes *Dharmashastras*, hvoraf Manus Lovbog fra ca. 200 e.Kr. var den første og vigtigste. Heri er nedskrevet de konkrete regler og krav som gælder for hinduer (*Manu* kan både opfattes som navnet på lovbogens mytiske forfatter og som en generel betegnelse for det første menneske, og dermed mennesket i almindelighed).

2.4 Middelalderen: 500 - 1500

I løbet af middelalderen fortsætter hinduismen med at udvikle sig og tage form som en religion – selv om det er en religion som rummer ualmindeligt store forskelle inden for sine rammer. Også mængden af hinduistiske skrifter fortsætter

ILLUSTRATION 6. Et af 25 bevarede templer i Khajuraho, bygget omkring år 1000.

ILLUSTRATION 7. Den mest berømte bygning i Indien, Taj Mahal, er ikke hinduistisk, men muslimsk. Den er bygget af stormogulen Shah Jahan i årene 1632-1647.

med at vokse. I den række skrifter som kaldes Puranaer ("det som hører til gamle dage"), digtes der videre på mytologien. Resultatet er at hinduismen har en bogstavelig talt udtømmelig kilde af fortællestof om guder og mennesker. Ingen enkelt person kan kende det hele, men meget af stoffet fokuserer på centrale skikkelser som enhver inder har kendskab til gennem genfortællinger, tegneserier og film. Der skrives også nye Puranaer i dag. I middelalderen bygges der også store og prægtige templer mange steder i Indien.

Fra omkring år 1000 bliver Indien genstand for islamiske invasioner, og fra ca. 1200 styres

Nordindien fra Delhi af muslimske herskere som samlet kaldes *Delhi-sultanatet*. Det er baggrunden for at der i dag er et stort mindretal af muslimer i Indien, men hinduismen fortsætter med at være flertallets religion.

2.5 Nyere tid: 1500 til nutiden

Fra 1500-tallet afløses Delhi-sultanatet af en ny række af muslimske herskere som kaldes stormogulerne. Det var en af dem der byggede Indiens berømteste bygning, Taj Mahal. I denne periode bygges der også flere steder moskéer på steder som er hellige for hinduerne. Det gælder blandt andet den moské i Ayodhya, som i 1992 blev revet ned af hindunationalister (se 15.2). Hinduismen fortsætter imidlertid sin udvikling samtidig med at islam etablerer sig som en stor mindretalsreligion i landet.

Efter stormogulernes epoke bliver landet præget af at det bliver en britisk koloni. Briterne begynder at drive handel i Indien fra omkring 1600, og ganske langsomt får de mere og mere indflydelse. I 1858 bliver Indien officielt en britisk koloni. I den britiske periode er der en del kristen mission i landet, men det lykkes ikke særlig godt at udbrede kristendommen i landet, så da briterne forlader Indien, er der kun en lille minoritet af kristne på under 3 %.

Kristendommen får dog en indirekte betydning for hinduismen: Nogle hinduistiske bevægelser lader sig inspirere positivt af kristne værdier, andre reagerer imod den fremmede indflydelse og dyrker i stedet det specielt hinduistiske. Disse sidste bevægelser udvikler sig i løbet af 1900-tallet til hindunationalistiske bevægelser.

I 1885 stiftes The Indian National Congress, som bliver den førende bevægelse for indisk uafhængighed. Dens åndelige leder gennem mange år bliver Mahatma Gandhi. I 1947 får Indien sin selvstændighed. Samtidig deles landet

sådan at de områder hvor der er muslimsk flertal, bliver til Pakistan (I 1971 rev den østlige del af Pakistan sig løs og blev til Bangladesh).

I dag er ca. 80 % af Indiens befolkning hinduer og ca. 13 % muslimer. Den aktuelle situation i Indien beskrives nærmere i kapitel 15.

Test dig selv

1. Hvad er den ariske indvandring, og hvornår fandt den sted?
2. Hvilke træk ved hinduismen stammer fra vedatiden (1500-500 f.Kr.)?
3. Hvilke to hovedgrupper kan man inddеле alle hinduismens skrifter i?
4. På hvilken måde ændrer hinduismen sig, og hvilke vigtige skrifter bliver til i den klassiske periode (500 f.Kr.-500 e.Kr.)?
5. Hvilke vigtige skrifter bliver til i middelalderen?
6. På hvilken måde afspejler det sig i Indiens religionsstatistik at landet har været invaderet af muslimer og at der har været kristen mission?

■ Områder med hinduistisk flertal

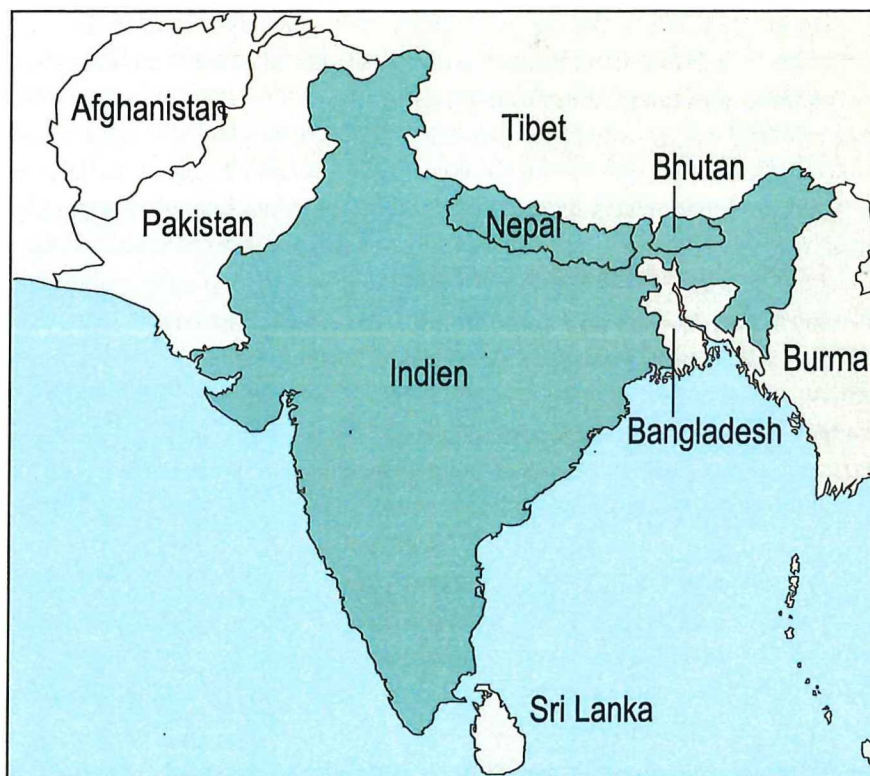

ILLUSTRATION 8. I 1947 blev det muslimske Pakistan skilt ud fra Indien. I 1971 blev den østlige del af Pakistan selvstændigt og blev til Bangladesh.